

10.10.2017

Ympäristöministeriö
Aleksanterinkatu 7
PL 35, 00023 Valtioneuvosto

Viite Ympäristöministeriön lausuntopyyntö (7.9.2017) YM16/400/2017 ja YM022:00/2016

LUONNOS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI POLTTOAINETEHOLTAAN ALLE 50 MEGAWATIN ENERGIANTUOTANTOYKSIKÖIDEN YMPÄRISTÖNSUOJELUVAA-TIMUKSISTA

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää ympäristöministeriön laatimaa asetusluonnosta ja sen liitteitä sekä perustelumuistiota polttoaineteholtaan 1-50 megawatin (MW) energiantuotantoyksiköitä koskevista ympäristönsuojeluvaa- timuksista varsin perusteellisina ja selkeästi laadittuina, etenkin kun otetaan huomioon käsiteltävään asiaan liittyvien teknillisten yksityiskohtien suuri määrä. Sosiaali- ja terveysministeriö myös kannattaa asetuksessa esitettyä sääntelyä, joka keski- pitkällä aikavälillä parantaa nykyistä tilannetta merkittävästi.

Asetuksella toteutettavalla sääntelyllä pannaan toimeen suurin osa keskisuuria 1-50 MW:n energiantuotantoyksiköitä koskevan ns. MCP-direktiivin (EU) 2015/2193 velvoitteet ja samalla sillä korvataan nykyisellä valtioneuvoston ns. PIPO-asetuksella (750/2013) toteutettu kansallinen sääntely. Viimeksi maini- tusta asetuksesta on kuitenkin sisällytetty osia uuteen asetusluonnokseen – etenkin erikokoisten ja kiinteää biomassaa pääasiallisena polttoaineena käyttä- vien energiantuotantoyksiköiden siirtymäaikoja koskeva sääntely. Tämän pitäi- si helpottaa energia-alan toimijoiden toiminnan jatkuvuutta ja lähiajan inves- tointeja koskevaa suunnittelua. Uuden asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 19.12.2017, ja uusien energiantuotantoyksiköiden odotetaan soveltavan sen mukaisia, aiempaa tiukempia päästörajoja ja tarkkailuvelvoitteita 20.12.2018 lähtien.

Sosiaali- ja terveysministeriön käsityksen mukaan päästöraja-arvojen tiukenta- misesta ja toiminnan lisääntyvästä valvonnasta polttoaineteholtaan 1-50 MW:n energiantuotantoyksiköissä on etua sekä kansanterveyden että ilmastopolitiikan näkökulmista, sillä kansallisen PIPO-asetuksen säännökset ovat olleet löysiä. Etenkin kiinteitä polttoaineita kuten puuta, muuta biomassaa ja hiiltä sekä ras- kasta polttoöljyä käyttävien, olemassa olevien pienten (1-5 MW) ja osin kes- kisuurtenkin (5-50 MW) energiantuotantoyksiköiden kattiloissa polttoaineen palaminen on useimmiten epätäydellistä. Se on yleisesti ottaen kuitenkin pa- rempaa kuin pientaloasukkaiden omissa pienlämmityslaitteissa tapahtuva puuk- lapien palaminen. Suuremman ominaismassapäästön lisäksi olemassa olevien pienten ja keskisuurten polttolaitosten hiukkaspäästöissä on enemmän tervey- delle haitallisia orgaanisia yhdisteitä (mm. syöpävaarallisia PAH-yhdisteitä) ja metalleja (mm. arseenia, nikkeliä, vanadiumia) sekä ilmastopaketetta aiheutta-

vaa mustaa hiiltä kuin suurten, yli 50 MW:n energiantuotantolaitosten päästöissä. Sosiaali- ja terveysministeriö toivookin, että suurissa polttolaitoksissa käytössä olevat hyvät teknologiat ja käytännöt kuten esimerkiksi hyvästä varastoinnista johtuva kiinteän biopolttoaineen parempi laatu, automaattinen palamisprosessin hallinta ja päästöjen jatkuva mittaus sekä tehokkaat savukaasujen jälkipuhdistuslaitteet (sähkösuodatin, savukaasupesuri tai pussisuodatimet) yleistyisivät uusien innovaatioiden myötä uusissa ja mahdollisuuksien mukaan myös osassa olemassa olevia keskisuuria ja pieniä energiantuotantolaitoksia. Nämä parannukset olisivat erityisen toivottavia taajamissa ja kaupungeissa paljon käytössä olevissa laitoksissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö kiinnittää huomiota siihen, että uudesta asetuksesta saatavia em. etuja joudutaan odottamaan huomattavan pitkään. Ennen asetuksen voimaan tuloa olemassa oleville keskisuurille 5-50 MW:n energiantuotantoyksiköille annetaan siirtymäaikaa uusiin tiukempiin päästörajoihin sopeutumiseen 1.1.2025 asti ja vielä 5 vuotta pitempään, jos ne käyttävät kiinteää biomassaa pääasiallisena polttoaineena. Kaikille olemassa oleville pienille 1-5 MW:n energiantuotantoyksiköille annetaan vastaavasti siirtymäaika 1.1.2030 asti. Perustelumuistion mukaan 60 % Suomen kaikista noin 3000 olemassa olevasta 1-50 MW:n energiantuotantoyksiköstä on polttoaineteholtaan 1-5 MW:n ja noin 20 % 5-10MW:n laitoksia. Suuri osa niistä käyttänee Suomen nykyisen energia- ja ilmastopolitiikan ohjaamana eniten hiukkasten massapäästöjä tuottavaa kiinteää biomassaa pääasiallisena polttoaineenaan. Näissä laitoksissa ei yleensä ole kovin tehokasta savukaasujen jälkipuhdistusta, vaan hiukkaspäästöjä puhdistetaan vain syklonilla tai multisyklonilla. Paikallisten ilmanlaatuongelmien riskiä erityisesti heikkotuulisella säällä lisäävät matalat, vain 20 metriä korkeat piiput.

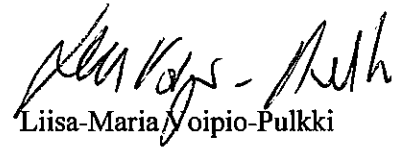
Sosiaali- ja terveysministeriön käsityksen mukaan tärkein peruste edellä kuvatujen poikkeuksellisen pitkien siirtymäaikojen hyväksymiselle on se, että erityisesti pieniin olemassa oleviin energiantuotantoyksiköihin ei useimmiten ole kohtuukustannuksin ja tilanpuutteen vuoksi saatavissa hyvin tehokkaita savukaasujen jälkipuhdistuslaitteita. Jos hiukkasten päästöraja-arvot kiristyisivät nopeasti uudelle, selvästi aiempaa tiukemmalle tasolle, saattaisi kaukolämmön tarjonnan jatkuminen pienemmissä taajamissa ja kaupungeissa vaarantua tai ainakin sen hinta voisi kohota liian korkeaksi kuluttajille. Nämä epäedulliset vaikutukset todennäköisesti lisääisivät puuklapien käyttöä pientaloissa olevissa vanhoissa pienpolttolaitteissa, mistä aiheutuisi paikallisesti paljon suuremmat, mustan hiilen ja PAH-yhdisteiden päästöt kuin alueelle nyt kaukolämpöä tuottavasta pienestä energialaitoksesta siirtymäkaudella 2017-2030.

Sosiaali- ja terveysministeriö arvioi, että vanhoilla tekniikoilla pitkään jatkuva pienten, 1-5 MW:n energiantuotantoyksiköiden käyttö tulee kuitenkin aiheuttamaan paikallisesti ainakin ajoittaisia viihtyvyys- ja terveysongelmia ja niistä valituksia paikallisille terveydensuojeluviranomaisille aivan kuten nykyisin tapahtuu tai kenties lisääntyvässä määrin vanhimpien pienten laitosten lähestyessä käyttöikänsä loppua. Vakavat terveyshaitat, jotka johtavat sydän-, verisuoni- ja hengityssairauksista aiheutuviin ennenaikaisiin kuolemiin ovat kuitenkin kaikäntyyppisten energialaitosten päästöjen yhteydessä harvinaisia verrattuna pientaloasukkaiden omaan puun pienpolttoon liittyviksi arvioituun, tasaisena jatkuvaan noin 200 vuotuisen ennenaikaiseen tautikuolemaan vuosina 2015-2030.

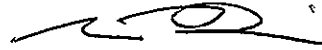

Tätä lausuntoa laatiessaan sosiaali- ja terveysministeriö on kuullut Terveyden ja hyvinvoinnin laitosta.

Osastopäällikkö

Liisa-Maria Voipio-Pulkki

Lääkintöneuvos

Mikko Paunio

TIEDOKSI

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, ulkoministeriön EGBCM-taustaryhmä

